

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.I.20.995/2015/13.

A tanács tagjai: Dr. Kiss Gábor a tanács elnöke
Dr. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes
előadó bíró
Dr. Orosz Árpád bíró

A felperesek: I. rendű
II. rendű
III. rendű

A felperesek képviselője: Dr. Lichy Ügyvédi Iroda
ügyintéző: dr. Lichy József ügyvéd

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője: dr. Fehérvári Szabolcs

A per tárgya: tulajdonjog megállapítása iránt

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma: Miskolci
Törvényszék 2.Pf.21.047/2014/66.

Az elsőfokú bíróság és a határozat száma:
Miskolci Járásbíróság 27.P.22.549/2013/38.

Rendelkező rész

A Kúria a Miskolci Törvényszék 2.Pf.21.047/2014/66. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felpereseknek személyenként 200.000 (Kétszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 960.000 (Kilencszázhatvanezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint L. I.-né, született K. M. (a továbbiakban: eltartott) az alperes testvére volt. 2009. április 28-án az I-II. és III. rendű felperesekkel tartási szerződést kötött, amelyben

megállapodtak abban, hogy tartás ellenében az eltartott kizárólagos tulajdonában álló 40.718. helyrajzi számú ingatlan a benne lévő ingóságokkal és a tulajdonát képező bankbetétekkel együtt az I-II. és III. rendű felperesek mint eltartók tulajdonába kerül. A havi tartás ellenértékét 90.000 forintban határozták meg.

- [2] 2009. május 18-án a tartási szerződést kiegészítő okirat megnevezésű szerződés tartalma szerint a felek rögzítették, hogy a 2009. április 28-án tartási szerződést változatlanul fenntartják, azt magukra nézve hatályosnak és érvényesnek tekintik, azt az alábbiakkal egészítik ki:
- [3] A tartási szerződés 1./ pontjában írt bankbetéteket a következőképpen határozzák meg:
 - 10402764-68485448-51491081 számlaszámú forint megtakarítási betétszámlán elhelyezett forintösszeg,
 - lévő 0276-D06031-108 banki azonosító alatt a takarékszámlán elhelyezett forint összeg,
 - 0276-D06031-106 banki azonosító alatt betétlekötési és lejáratil számlán elhelyezett és lekötött forint és dollár bankbetétek.
- [4] A felek rögzítették a lekötött banki betétek, banki azonosító számait. A tartási szerződést kiegészítő okirat 5./ pontja értelmében - egyebek mellett - az eltartott a bankbetétek tulajdonjogát az eltartók részére átruházza azzal, hogy jelen okirat 4./ pontjában meghatározott bankbetétek hasznélvezője azok vonatkozásában holtig tartó hasznélvezeti jogát fenntartja, melyet az eltartók tudomásul vesznek.
- [5] A számla változatlanul az eltartott nevén volt nyilvántartva, kedvezményezett nem került megjelölésre. Az eltartott a számlákon rendelkezéseket tett, a lejáró lekötéseket újból lekötötte, a kamatot felvette. Meghatalmazást adott jelen per I. rendű felperesének a banknál nevében és helyette történő eljárásra.
- [6] A felperesek szerződéses kötelezettségeiket teljesítették, az eltartott 2011. október 29-én elhunyt végintézkedés hátrahagyása nélkül, törvényes örököse az alperes.
- [7] A hagyatéki eljárás során megtartott második hagyatéki tárgyaláson hivatkoztak a felperesek a tartási szerződést kiegészítő okiraatra, és ennek alapján igényelték az öröklés megnyíltakor fennálló összegeket.
A közjegyző a hagyatékot az öröklési vitára tekintettel ideiglenes jelleggel az alperes mint törvényes örökös részére adta át.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [8] A felperesek módosított elsődleges keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a tartási szerződést kiegészítő okiratban megjelölt bankszámlákon lévő összegek - 9.200.000 forint, 588 forint, 1.760.26 USD - tulajdonjogát egymás közt 1/3-1/3 arányban a 2009. április 29-ei tartási szerződéssel tartás jogcímén megszerezték, ezért az nem képezi a hagyaték tárgyát (másodlagos kereseti kérelem), továbbá harmadlagosan kérték annak

megállapítását, hogy a bankszámlákban megjelölt összegek felvételére személyenként 1/3 arányban jogosultak.

- [9] Az alperes a kereset elutasítását kérte, vitatva a jogalapot és azösszepszerűséget is. Hivatkozása szerint a felek között tartási szerződést kiegészítő megállapodás érvényesen nem jött létre a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésének hiányában. Amennyiben érvényesen létrejött a megállapodás, úgy ez alaki hibában szenved, mert nem került meghatározásra, hogy a szerződés megkötésekor a megjelölt a bankszámlákon milyen összeg volt elhelyezve.

Az első- és másodfokú ítélet

- [10] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 586.§ (1)-(2) bekezdéseire, valamint a Ptk. 205.§ (1) és (2) bekezdésére hivatkozással. Indokolása szerint a szerződő felek között nem volt akarategység, a felperesek az eljárás során nem bizonyították, hogy az eltartott a szerződés megkötésekor és annak kiegészítésekor pontosan milyen bankbetétekkel rendelkezett és utóbb az egyenleg miként változott. A felperesek terhére értékelte, hogy nem tettek említést a hagyatéki leltár felvételekor a tartási szerződést kiegészítő okiratról. Életszerűtlennek találta a felperesek hivatkozását, hogy az elhunyt tekintettel a tulajdonváltozást nem jelentették be a bankban.
- [11] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az általa felvett részbizonyítás (okiratszerkesztő ügyvéd tanúkénti meghallgatása, banki megkeresés) adatai alapján kiegészítette és megváltoztatta annyiban, hogy a szerződő felek 2009. május 18-án nem újabb tartási szerződést kötöttek, hanem azt kiegészítették. A 2009. április 28-án megkötött tartási szerződés 1./ pontja szerint a nyújtott tartás ellenértéke az ingatlan, az ingatlanban fellelhető ingóságok és az eltartott tulajdonát képező bankbetétek. A tartási szerződés kiegészítésekor, a szerződés 4./ pontjában a felek pontosan meghatározták, hogy mely bankbetétek képezik a nyújtott tartás ellenértékét, a betétek beazonosítható módon megjelölésre kerültek. Nem jelölték meg azonban, hogy a tartási szerződés megkötésekor a számlákon milyen összegek voltak elhelyezve. Az általa lefolytatott részbizonyítási eljárást a Kúria 1/2014. (VI.30.) PK vélemény alapján foganatosította.
- [12] Az eltartott többször hangsúlyozta a felpereseknek, hogy halála után a bankszámlákon lévő összegeket osszák szét. A másodfokú bíróság a bank megkeresésre adott válasza alapján megállapította, hogy 2009. április 28-án a banknál a pontosan meghatározott banki azonosítón lekötött betétként 9.200.000 forint, további 585 forint, valamint ugyanezen bank devizaszámláján 1.759,03 USD volt elhelyezve. Az így megváltoztatott, kiegészített, pontosított tényállás alapján

az elsőfokú bíróság jogi indokolásától eltérő jogi következtetéseket vont le. Maga az alperes sem tette vitássá, hogy a szerződő felek között 2009. április 28-én a tartási szerződés érvényesen létrejött. A felek ebben arról rendelkeztek, hogy a tartás ellenértéke az eltartott ingatlana, a benne lévő ingóságokkal, a tulajdonát képező bankbetétekkel együtt.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint e szerződéses kikötéssel tulajdonátruházás történt, a fenti bankszámlákon elhelyezett összegek egyenlő arányban az I., II., és III. rendű felperesek tulajdonába kerültek. A kifejtettek szerint nincs ügydöntő jelentősége annak, hogy a kiegészítő megállapodásban a szerződő felek nem határozták meg pontosan a bankszámlán a szerződéskötéskor lévő összegeket. E körben a titoktartás alóli felmentési engedélyt az alperes nem adta meg - annak ellenére, hogy az eltartott törvényes örököséként a banktitok alóli felmentésre vonatkozó nyilatkozatot egyedül ő tehetette meg - a bizonyítatlanság jogkövetkezménye az alperesre hárult (erre vonatkozóan az elsőfokú bíróság 24. sorszámú jegyzőkönyve, valamint a másodfokú bíróság 44. sorszám alatt tartalmaz tájékoztatást).

[13] A másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy a Ptk. 157.§ (1) és (2) bekezdései értelmében a haszonélvezet fennállása alatt a tulajdonos a birtoklás, a használat és hasznok szedésének jogát csak annyiban gyakorolhatja, amennyiben a haszonélvező e jogokkal nem élt. Az eltartott a haszonélvezeti jogánál fogva jogosult volt haláláig az átruházott számlákon elhelyezett pénzt birtokban tartani, használni és hasznait - kamatok - szedni.

[14] A Ptk. 207.§ (1) bekezdése értelmében a felek szerződéses nyilatkozatait értelmezve úgy foglalt állást, hogy az eltartott a meghatározott, azonosítható számlákon elhelyezett készpénz megtakarításait a tartás ellenértékeként egyenlő arányban kívánta „átruházni” a felperesekre. Ezt a megállapodás annak tartalmát nyelvtani értelmezése és az eset összes körülményei is alátámasztják.

A haszonélvezeti jog az örökhagyó halálával szűnt meg, ekként ezen időponttól kezdődően illeti meg a felpereseket a tulajdonjogból eredő részjogosítvány, így a birtoklás használat, a hasznok szedése és a rendelkezési jog is.

A látszólagos keresethalmazatra tekintettel a másodfokú bíróság az elsődleges kereseti kérelemnek helyt adott, így a másodlagos és harmadlagos kereset tárgyában határozni nem kellett.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[15] A jogerős ítélet ellen az alperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet a Ptk. 200.§ (2) bekezdésébe, 205.§-ába, 217.§ (1) bekezdésébe, valamint az 586.§ (2) bekezdésébe és 589.§ (1) bekezdésébe ütköző módon jogszállásértő. Sérti a Pp. 121.§ (1)

bekezdés b) és c) pontjaiban foglaltakat, továbbá a Ptk. 117.§ (2) bekezdésében és 120.§ (1) bekezdésében foglaltakat. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság jogszabálysértő módon folytatott le további bizonyítási eljárást, a másodfokú bíróság a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével megállapított tényállásra alapított döntése jogszabálysértő, az irányadó jogszabályokból helytelen jogi következtetésre jutott, tévesen állapította meg, hogy a felperesek megszerezték a meghatározott bankszámlákon elhelyezett összegek tulajdonjogát. Érvelése szerint a felperesek a hagyatéki vagyon részeként ismerték el a bankbetétben szereplő összegeket, vagyis nem vitatták a törvényes öröklés jogcímén az alperes tulajdonjogát. A másodfokon foganatosított tanúbizonyítás nem támasztotta alá a felperesek előadását a szerződő felek között fennálló akarategységre vonatkozóan.

érelmezte, hogy a felperesek által az ítélet kihirdetését megelőzően csatolt bankszámla-kivonatokat ő nem ismerhette meg, azokra észrevételt nem állt módjában tenni.

- [16] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult

A Kúria döntése és jogi indokai

- [17] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

- [18] A Pp. 270.§ (2) bekezdésének és a 275.§ (3) bekezdésének együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja az anyagi jogi jogszabálysértés vagy az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró eljárási szabálysértés megvalósulása.

Az alperesnek a támadott jogerős ítéletet sérelmező érvelése lényegében azon alapul, hogy a másodfokú bíróság eljárási szabályt sértve folytatott le további bizonyítást, majd a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével hozta meg határozatát.

- [19] A Kúriának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a másodfokú bíróság a jogszabályok értelmezésével az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárás adatainak felülmérlegelésével helyesen jutott-e arra a következtetésre, hogy a felperesek a meghatározott bankszámlákon elhelyezett összegek tulajdonjogát a tartás ellenértékeként a tartási szerződés megkötésével megszerezték.

- [20] A Pp. 253.§ (2) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság reformatórius jogkörben jár el. Ez azt jelenti, hogy teljes egészében felülbíráhatja az elsőfokú ítéletben rögzített tényállást, ahhoz nincs kötve, az elsőfokú bíróság által megállapítottaktól függetlenül önállóan felülmérlegelheti a bizonyítás eredményét és új tényállást állapíthat meg. A bizonyítékok felülmérlegelésén tilalma azonban a felülvizsgálati eljárásban sem érvényesülhet, ha a másodfokú bíróság a bizonyítás eredményét a Pp. 206.§ (1) bekezdésébe ütköző módon okszerűtlenül mérlegeli felül.

- [21] A másodfokú bíróság helytállóan hivatkozott a Kúria 1/2014. (VI.30.) PK véleményének 3. pontjában foglaltakra, miszerint a másodfokú eljárásban is orvosolható hibák kiküszöbölésére kis terjedelmű, egyszerű, rövid idő alatt foganatosítható bizonyítás útján lehetőség van, ilyenkor a hatályon kívül helyezés általában nem indokolt.
- [22] A másodfokú bíróság nem sértett eljárási szabályt, amikor tanúként meghallgatta az okiratot szerkesztő ügyvédet és megkereste a bankot a megjelölt számlákra vonatkozó adatok közlése érdekében.
- [23] A részbizonyítás adatait az alperesnek ismernie kellett, a tanú meghallgatásánál jelen volt, továbbá a 65. sorszám alatt felperes által csatolt bankszámla-kivonatot a másodfokú bíróság az alperesnek a 2015. március 31-én megtartott tárgyaláson rövid úton kézbesítette, a 66. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldal 5. bekezdésében az alperesi képviselő úgy nyilatkozott: „Nem kér határidőt a válaszára.”
- A részbizonyítás lefolytatása a másodfokú eljárás során nem ütközik jogszabályba, a másodfokú bíróságnak az arra alapított jogi következtetései helytállóak, ezért a Kúria a jogerős ítéletet annak helyes indokai alapján a Pp. 274.§ (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával a Pp. 275.§ (3) bekezdésére figyelemmel helybenhagyta.
- [24] A felülvizsgálati kérelem kapcsán a Kúria rámutat arra, hogy az alperes a 2009. április 28-án létrejött tartási szerződés érvényességét az eljárás során nem tette vitássá, a 22. sorszámú ellenkérelmében és a 24. sorszámú jegyzőkönyvben foglaltak szerint is kizárólag a tartási szerződést kiegészítő szerződést támadta: „A tartási szerződés létrejöttét nem teszem vitássá.”, nyilatkozta az alperesi képviselő a 24. sorszámú jegyzőkönyvben. Következésképpen az alperes azt nem tette vitássá, hogy a tartási szerződés a szerződő felek között érvényesen létrejött, a tartás ellenértéke az ingatlan és a benne lévő ingóságokon felül az eltartott tulajdonát képező bankbetétek. Helytállóan mutatott rá a másodfokú bíróság, hogy az eltartott haszonélvezeti jogánál fogva jogosult volt az átruházott számlákon elhelyezett pénzt birtokolni, azzal a felperesek beleegyezésével rendelkezni, annak hasznait szedni [Ptk. 157.§ (1)-(2) bek.]. A felperesek rendelkezési joga a halál pillanatában az öröklés megnyíltával nyílt meg, ettől kezdődően jogosultak a számlák felett rendelkezni, az elhelyezett pénz birtokban tartani, azt használni és a hasznait szedni. Következésképpen annak volt az összecszerűség szempontjából jelentősége, hogy a hagyaték megnyíltakor a nevezett betétszámlákon pontosan milyen összegek szerepelnek. Ez pedig a másodfokú bíróság megkeresése alapján adott banki válaszból egyértelműen megállapítható volt. Márpedig annak, hogy a szerződéskötéskor milyen összegek voltak a számlán elhelyezve, az ügy érdemi elbírálása szempontjából nincs jelentősége.
- [25] A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság a perben feltárt tényekből okszerű következtetéssel jutott arra a jogi álláspontra,

hogy a felperesek egymás közt egyenlő arányban a bankszámlán szereplő összegek tulajdonjogát megszerezték.

- [26] Mindezekre tekintettel a Kúria a másodfokú bíróság jogerős ítéletét a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabálysértés hiányában a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [27] A Pp. 270.§ (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a felperesek felülvizsgálati eljárási költségeinek megfizetésére. Az alperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam viseli.
- [28] A felülvizsgálati kérelem tárgyaláson kívül történő elbírálása a Pp. 274.§ (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2016. március 23.

. Kiss Gábor s.k. a tanács elnöke,
Bíró Ágnes s.k. előadó bíró,
Dr. Orosz Árpád s.k. bíró

Dr. Csentericsné dr. Ágh